

Výukové předměty Junior Achievement

Příručka pro konzultanty

Výukové předměty Junior Achievement
Příručka pro konzultanty

Vyvinuto organizací Junior Achievement, Česká republika

STRUČNÁ HISTORIE

Organizace Junior Achievement byla založena v roce 1919 v USA. V roce 2004 vznikla zastřešující organizace JA Worldwide sloučením Junior Achievement Inc. a Junior Achievement International. JA Worldwide sídlí v Colorado Springs ve státě Colorado v USA.

Junior Achievement je nejrozsáhlejší a nejrychleji se vyvíjející nezisková vzdělávací organizace na světě. Tato organizace poskytuje praktické ekonomické vzdělání studentům všech věkových skupin na celém světě.

V roce 1992 založil pan Tomáš Jan Baťa na podnět českého ministra školství pobočku Junior Achievement v České republice. Tato pobočka zprostředkovává českým studentům možnost zúčastnit se výukových předmětů a kurzů Junior Achievement.

Autoři

Kateřina Macková
Markéta Ředinová
Petr Pelech

Grafická úprava

Vendula Mráčková

Všechna práva vyhrazena

Text této publikace nebo jakákoliv jeho část nesmí být reprodukována nebo předávána jakoukoliv formou či cestou, elektronickou či mechanickou, stejně tak kopírováním, přehráváním, uchováváním v jakémkoliv informačním systému nebo jinak bez písemného povolení vydavatele.

Vyvinuto organizací Junior Achievement, Česká republika

Aktualizované vydání, září 2009
vytištěno v České republice

PARTNEŘI JUNIOR ACHIEVEMENT

Národní partneři

Baťa
Baťa Shoe Foundation
Citi Foundation
ČEZ

Regionální partneři

AMI Communications
Austin Detonator
Ernst & Young
Hewlett-Packard
KPMG
Nadace Vodafone ČR
Squire, Sanders & Dempsey

Místní partneři

Allianz pojišťovna
Barum Continental
PricewaterhouseCoopers
Raiffeisenbank

Partneři

AVÍZO
Briggs & Stratton
CEBRE
CERGE-EI
CEVRO
ČNB
DC Vision
FEI
Flexibuild
Kaufmann & Kaufmann
Kovohutě Příbram

Microsoft
ODS – Dopravní stavby Ostrava
OSTRAVSKÉ VÝSTAVY
STORA ENSO TIMBER Ždírec
Tondach Česká republika
The Fleet Sheet
UniCredit Leasing CZ
Van Gansenwinkel
Vysoká škola podnikání Ostrava
Young Presidents Organization

OBSAH

1	VÝUKOVÉ PŘEDMĚTY JUNIOR ACHIEVEMENT	
1		
2	KONZULTANT	
3		
	Cíle účasti	
	Možnosti zapojení konzultanta	
	Popis jednotlivých výukových předmětů JA s ohledem na zapojení konzultanta	
3	VŠEOBECNÉ POKYNY PRO KONZULTANTA	9
	Spolupráce s učitelem	
	Seznámení se studenty	
4	PEDAGOGICKÉ TIPY	
10		
	Jak zajistit kvalitní výklad	
	Jak udržet hodinu ve správném tempu	
	Udržování kázně ve třídě	
	Jak navodit atmosféru	
	Jak vést diskusi	
	Jak vést práci ve skupinkách	
	Příklady aktivit	
	Co dělat, když...	

METODICKÁ PŘÍRUČKA PRO KONZULTANTY

Dovolte nám, abychom Vám poděkovali za to, že jste se stali dobrovolnými konzultanty výukových předmětů Junior Achievement a rozhodli jste se věnovat část svého času, energie a zkušeností výuce středoškolských studentů.

Díky Vám budou mít studenti příležitost poznat reálný, podnikatelský svět, proniknout k principům tržní ekonomiky a pochopit praktickou důležitost a opodstatněnost ekonomických teorií, které se nyní učí ve škole. Pro studenty se stanete pojítkem mezi akademickou půdou a praktickým životem.

Vaše účast při výuce výukových předmětů Junior Achievement je opravdu velice důležitá. Umožní studentům získat zcela nový přístup k informacím, které při studiu dostávají, získat nový pohled na hospodářskou realitu i na ekonomii jako vědu a v neposlední řadě budou lépe připraveni na svůj budoucí profesní život.

Metodická příručka pro konzultanty, kterou právě držíte v ruce, Vám poskytne dostatek doporučení a aktivit k tomu, abyste mohli výuku úspěšně vést.

1 Výukové předměty Junior Achievement

Jsou vzdělávací předměty pro studenty středních, vyšších odborných škol i vysokých škol ve věku od 16 do 22 let. Studenti zde získávají informace o fungování tržní ekonomiky, jeho principech, výhodách i úskalích.

Cílem výukových předmětů je:

- Poskytnout studentům základní informace o charakteristikách tržního hospodářství
- Pomoci pochopit ekonomické principy ovlivňující firemní rozhodování díky teoretickým i praktickým metodám výuky
- Popsat úlohu vlády v tržní ekonomice
- Rozvíjet etické cítění studentů, seznámit je se zodpovědným podnikáním
- Poskytnout jim informace o českém ekonomickém systému
- Rozvíjet finanční gramotnost studentů

Po absolvování výukových předmětů Junior Achievement by měli studenti zvládat základy mikro i makroekonomie z teoretického i praktického hlediska.

K naplnění těchto cílů je nutné nejen poskytnout studentům teoretické informace, ale umožnit jim získat praktické zkušenosti a poznatky úměrné jejich věku. Proto se výukové předměty skládají z teoretické výuky, počítačových simulací, e-learningu i reálně fungující studentské společnosti, v rámci které mají studenti možnost vyzkoušet si své schopnosti v praxi.

Výukové předměty Junior Achievement

1. Teorie – makro i mikroekonomická teorie je vyučována pomocí moderních učebnic a cvičebnic. Učebnice vycházejí z amerického originálu, jsou však přizpůsobeny české ekonomické situaci a zaručují tak maximální praktickou hodnotu pro Vaše studenty.
2. Studentská společnost – studenti v rámci výuky zakládají vlastní reálnou společnost (firmu) (neziskovou organizaci), v rámci které pronikají do problematiky fungování společnosti od jejího založení až po likvidaci. Veškeré právní aspekty existence studentské společnosti jsou obsaženy v „Příručce studentské společnosti“. Pokud budete mít zájem, vyučující předmětů Junior Achievement Vám je jistě dají k dispozici

3. Počítačové simulace – počítačové simulace jednoduše a přehledně demonstrují aplikaci mikroekonomických teorií v rámci počítačových trhů, ukazují studentům problematiku rozhodování ve firmě a v bance a pomáhá jim pochopit základní tržní principy.

MESE – počítačová simulace Management and Economic Simulation Exercise ukazuje studentům problematiku rozhodování ve firmě a pomáhá jim pochopit základní tržní principy. Studenti jsou rozděleni do několika skupin (firem), které existují na stejném trhu, prodávají stejný výrobek a navzájem si konkurují.

TITAN – je e-learningová aplikace v anglickém jazyce, která umožňuje soutěžním týmům řídit fiktivní firmy a vzájemně si konkurovat při výrobě a prodeji fiktivního výrobku nazvaného „hologenerátor“. Je novější verzí MESE.

BIA – počítačová simulace Banks in Action dává studentům příležitost získat znalosti bankovního sektoru. Studenti snáze chápou nejen základní principy bankovníctví, ale i složitou problematiku rozhodování bankovního managementu.

BIA - interaktivní – nejmodernější forma simulace BIA v podobě e-learningové aplikace. Možnost výuky i v anglickém jazyce.

4. Poznej svoje peníze /PSP/ – interaktivní výukový předmět vyučovaný prostřednictvím e-learningové aplikace s využitím hypertextových odkazů. Aplikace je přístupná uživatelům přes internet a je zaměřena na praktické finanční vzdělávání.
5. e-Ekonomie /e-E/ – předmět obsahově navazující na učebnici Aplikovaná ekonomie, umožňuje lépe porozumět podstatě hospodářských vztahů a fungování institucí a lépe se vyznat v předpokladech úspěšného podnikání. Studenti se při něm nejen zdokonalí ve využívání počítačů a internetu, ale i lépe pochopí místo podniku v systému tržního hospodářství a získají představu o nárocích na práci manažera a činnost podnikatele.
6. Travel and Tourism Business /TTBiz/ – výukový předmět zaměřený na turismus a ekonomiku cestovního ruchu.
7. Global Business Ethics /GBE/ – neboli Etika v podnikání, předmět založený na 12-týdenní případové studii. Tento modul se zaměřuje na objevování osobních hodnot, rozvíjení charakteru a etiku v podnikání.

2 KONZULTANT

Junior Achievement klade maximální důraz na praktickou část výuky, což zahrnuje nejenom výuku pomocí praktických cvičení a aktivit, ale samozřejmě poskytnutí co největšího množství informací a zkušeností z reálného podnikatelského života. Právě Vaše teoretické znalosti s praktickými zkušenostmi a zároveň pozice reprezentanta podnikatelské komunity Vám umožňují vést spolu s vyučujícími studenty jiným směrem, než jsou zvyklí při tradiční výuce.

Smyslem účasti konzultanta při výuce výukových předmětů Junior Achievement je:

- Zajistit kontakt studentů s reprezentanty místní manažerské komunity i veřejného sektoru.
- Poskytnout maximální množství konkrétních praktických informací z reálného podnikatelského života. To umožní studentům nejen rozšířit své znalosti, ale zejména porovnat informace získané teoretickou výukou se skutečným světem. Praktické informace umožní studentům chápat ekonomii jako celek a nikoliv jako oddělené poučky a teorie.
- Umožnit studentům nový pohled na probíranou problematiku.
- Poradit, případně pomoci při činnosti studentské společnosti.
- Dát středoškolským studentům profesní vzor.
- Pomoci připravit studenty na soutěže organizované Junior Achievement, ČR a Junior Achievement International..

• FORMY ÚČASTI KONZULTANTA NA VÝUCE

Forma a míra Vaší konzultantské účasti na výuce předmětů JA je závislá zejména na Vaší ochotě a možnostech spolupracovat s učitelem a studenty. Vyučující je pro Vás nejlepším zdrojem informací o škole, studentech i o výukových předmětech JA. Na základě jeho/jejích informací máte možnost zvolit takovou formu spolupráce, která Vás bude nejméně zatěžovat a která bude přínosná pro studenty, vyučující i pro Vás.

Možnosti zapojení konzultanta:

• Přednáška ve třídě/ve škole

Jedná se o jednorázovou akci, obsahem přednášky je představení profese konzultanta a jeho firmy, zodpovězení dotazů studentů, doporučení pro jejich další studijní a profesní vývoj, eventuelně další témata dle vlastního výběru konzultanta.

Časová náročnost je 45 – 90 min.

• Přednáška na Akademii Junior Achievement

Jde o tzv. přednáškový den JA, cílovou skupinu (posluchače) tvoří studenti více škol, místem konání jsou zpravidla firemní prostory. Přednášejícími jsou 1 – 2 zaměstnanci firmy. Přednáška může být obohacena exkurzí v dané firmě.

Časová náročnost je 90 – 120 min.

• Exkurze ve firmě určená nejlepším učitelům Junior Achievement

Junior Achievement vychází z požadavku učitelů ekonomických předmětů středních škol a VOŠ, kteří pocítují nedostatek praktických informací z firemního prostředí, o které by mohli obohatit svůj teoretický výklad.

Časová náročnost je přibližně 120 min.

• Účast v porotě soutěže „Nejlepší studentská společnost JA“

Porotce je proškolen pracovníky Junior Achievement o projektu studentských společností a pravidlech soutěže, pro své rozhodování obdrží podkladové materiály.

Časová náročnost je jeden pracovní den. + čas na hodnocení výročních zpráv před soutěží.

• Účast v porotě na Veletrhu studentských společností a jiných akcích v průběhu školního roku

V průběhu školního roku je organizována řada doplňujících akcí, pro jejichž úspěch je účast odborníků z praxe důležitá. Příslušná kancelář Junior Achievement Vás bude informovat o chystaných aktivitách. Časová náročnost se liší od jedné či dvou hodin po jeden pracovní den, dle konkrétní akce.

• Výuka kurzu Junior Achievement na základních školách a víceletých gymnáziích

Konzultant si může zvolit školu dle vlastního výběru nebo mu školu vybere pracovník Junior Achievement v příslušném regionu. Více informací Vám poskytne programový manažer.

• Konzultantská činnost pro střední, vyšší odborné a vysoké školy zaměřená na konkrétní skupinu studentů

Konzultant se účastní výuky ve zvolené třídě Junior Achievement přibližně jednou měsíčně tak, aby měl možnost doplňovat výuku učitele o praktické zkušenosti a vědomosti. Činnost konzultanta může obsahovat spolupráci

a konzultace pouze v některých, ale i ve všech programech Junior Achievement zvolených na dané škole.

Dobrovolným konzultantům Junior Achievement přináší:

- Kontakt s inspirativním a kreativním prostředím mladé generace
- Jedinečnou možnost podílet se na vzdělávání nastupujících generací, aktivně tak pomáhat českému školství
- Povědomí o smýšlení a chování svých budoucích klientů, kolegů či obchodních partnerů
- Příležitost vychovávat a přímo si vybírat budoucí zaměstnance své firmy
- Možnost budovat a šířit povědomí o své firmě
- Šanci rozvíjet své prezentační a školící schopnosti

Reference manažerů firem, kteří se konzultantské činnosti dlouhodobě věnují a řadu let spolupracují s Junior Achievement naleznete na:

<http://www.jacr.cz/konzultanti/konzultantem-ja/reference/>

Konzultantská činnost pro střední, vyšší odborné a vysoké školy zaměřená na konkrétní skupinu studentů

je časově nejnáročnější formou spolupráce, na oplátku Vám ale umožní největší sepnutí se studenty. Níže uvádíme několik rad, jak se na tuto činnost připravit spolu s podrobnějším popisem našich výukových předmětů.

Při přípravě na hodinu doporučujeme spolupráci se studenty a učitelem. Konzultace s nimi Vám totiž vždy poskytnou dostatek informací o tom, jaký konkrétní výukový předmět JA probírají, co z ekonomické teorie již studenti vědí a čím se zabývají při činnosti studentské společnosti. Získáte rovněž přesnou představu o tom, co vyučující i studenti čekají od Vás.

V ideálním případě se konzultant účastní výuky přibližně jednou měsíčně tak, aby měl možnost konzultovat a zapojit se do všech činností studentů. V závislosti na Vašich časových možnostech i potřebách vyučujících je však možné zvolit jiný model vzájemné spolupráce. V každém předmětu se pro Vás otevírá řada příležitostí, jak naplnit své poslání konzultanta a napomoci studentům svými znalostmi a zkušenostmi. Nelze pochopitelně obsáhnout veškeré praktické aktivity, které může konzultant provádět, přesto se Vám pokoušíme navrhnout několik základních činností, kterým je vhodné se při spolupráci na výuce věnovat.

Níže uvádíme popis výukových předmětů JA.

1. TEORIE

Učebnice a cvičebnice je rozdělena do patnácti kapitol. Kapitoly obsahují základní informace o makro a mikroekonomii včetně konkrétních informací o stavu české ekonomiky. Účast konzultanta je v této části nezastupitelná. Ekonomické teorie jsou totiž vlastně pouze jednou částí informací, které by studenti měli při výuce získat.

Jako konzultant máte v této části jedinečnou příležitost uplatnit své osobní zkušenosti, postřehy i konkrétní informace. Pro studenty je totiž velice důležité slyšet o Vaší firmě, o Vašich pracovních úspěších i problémech, o způsobech jejich řešení, apod. Dejte studentům co nejvíce konkrétních informací o Vaší firmě, o jejím zaměření, jednotlivých výrobcích a službách, které nabízíte. Studenty bude jistě zajímat řada dalších informací: co představuje Vaše funkce, jakým způsobem řešíte pracovní problémy, zda má Vaše firma problémy s neplatiči, s nezaměstnaností, se státními úřady, apod. Vaše informace

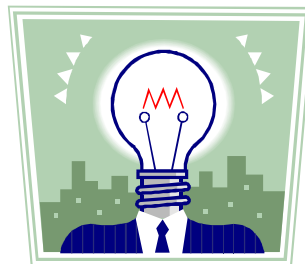
by měly přiblížit studentům ekonomickou realitu a pomoci jim spojit získávané teoretické poznatky se skutečným hospodářským světem.

Pochopitelně bude pro studenty přínosné, pokud budete moci prohloubit jejich teoretické znalosti v oblastech, kterým se věnujete a o kterých můžete hovořit fundovaněji než naše učební materiály. Po dohodě s vyučujícími je tak možné rozšířit teoretickou výuku těch témat, ke kterým máte blízko a chcete se k nim vyjádřit. Vzhledem k širší probírané problematice je velice pravděpodobné, že Vás alespoň některé kapitoly osloví a Vy budete mít zájem podělit se se studenty o své znalosti.

2. STUDENTSKÁ SPOLEČNOST

Činnost studentské společnosti patří k nejoblíbenějším výukovým předmětům Junior Achievement. Studenti během školního roku zakládají reálnou společnost (občanské sdružení), jejímž smyslem je přiblížit studentům skutečný podnikatelský život. Studenti musí projít všemi kroky podnikání od založení společnosti, volby vedení a plánování činnosti přes marketingový průzkum a realizaci podnikatelského záměru až po likvidaci společnosti a vytvoření výroční zprávy.

Díky studentským společnostem se studenti učí rychleji vzájemně komunikovat, spolupracovat a rozhodovat se, nést zodpovědnost i podnikatelské riziko, vzájemně se hodnotit, rozvíjet své organizační i řídicí schopnosti, nakládat s penězi, musí jednat se státními orgány, s vedením školy i s dodavateli a odběrateli. Činnost ve studentské společnosti tak studentům nejen umožňuje rozvíjet své schopnosti,

ale zároveň jim přibližuje samotný charakter podnikání v tržní ekonomice.
Činnost konzultanta se může soustředit ve čtyřech hlavních směrech:

- Studenti jistě přivítají možnost získat konkrétní informace o základních manažerských dovednostech. Díky Vaším zkušenostem mají skvělou příležitost lépe pochopit základní principy obchodního jednání, profesionálního vystupování a komunikace, důležitost oblečení a vzhledu, apod. Studenti se až dosud většinou pohybují mezi svými vrstevníky. V rámci výukových předmětů Junior Achievement však přicházejí do styku s podnikatelskými subjekty i státními organizacemi, které očekávají jiné formy jednání než jsou studenti zvyklí. Díky Vám, Vašemu vystupování i Vaším radám tak mají studenti možnost lépe se v nových situacích orientovat.
- Stejně tak je možné se studenty spolupracovat při přípravě na soutěž „O nejlepší studentskou společnost“, ve které studenti osobně i formou výroční zprávy prezentují svou činnost. Právě v této soutěži by měli studenti projevit svou odbornou zdatnost a soutěžní porotě nejen předložit skvěle připravenou výroční zprávu, ale také profesionálně prezentovat svou činnost, obhájit své podnikatelské cíle i výsledky a přesvědčit porotu o svých kvalitách. Další soutěží pro studenty, kteří se věnují studentské společnosti je soutěž „O nejlepší webové stránky studentské společnosti“. I zde můžete pomoci radou.
- Pro činnost studentské společnosti budou zajisté velice prospěšné Vaše praktické rady a konzultace. Velice důležité budou při rozhodování studentské firmy o předmětu činnosti, při jednání s úřady, s bankou apod. Studenti si totiž často neuvědomují komplikace spojené s určitými podnikatelskými činnostmi a pro Vás bude jistě snadné upozornit na možné překážky, případně spolu s vyučujícím studenty při volbě podnikatelského záměru usměrnit. Stejně tak při samotném fungování studentské společnosti – při jednání s úřady, při otevírání bankovního účtu, při vedení účetnictví, při řešení vzniklých organizačních problémů – budou Vaše rady či postřehy neocenitelné. Činnost studentské společnosti je většinou na nižší úrovni než je tomu ve Vaší firmě, přesto se studenti potýkají s řadou problémů, které jsou velmi podobné těm, které se řeší i ve velkých společnostech. Studenti se do řady situací dostávají poprvé a proto máte jedinečnou příležitost poradit studentům a pomoci jim tak uspět již při prvních pokusech a podpořit jejich zájem a kladný vztah k podnikání a k ekonomice vůbec.
- Do činnosti studentské společnosti je samozřejmě možné zapojit se mnohem hlouběji. Řada Vašich kolegů se podílí na činnosti studentské společnosti finančně – při úvodním získávání kapitálu se stávají držitelé vystavených smének nebo přímo sponzory studentské společnosti – či pomáhají studentské společnosti jinou formou – stávají se dodavateli či odběrateli vyrobených výrobků či poskytovaných služeb. Je pochopitelně možné pomocí svých kontaktů zprostředkovat spolupráci studentské společnosti s jinými podnikatelskými subjekty. Šíře spolupráce konzultanta se studentskou společností je prakticky neomezená a záleží pouze na Vašem rozhodnutí jakým způsobem „svým“ studentům můžete pomoci.

Vaše konzultace v tomto směru se nemusí vždy odehrávat přímo ve škole. Je samozřejmě možné nabídnout studentům občasně konzultace přímo u Vás v kanceláři. Jistě tak ušetříte svůj čas a zároveň budete schopen zástupcům studentů poradit s jejich činnostmi stejně jako u nich ve škole.

3. POČÍTAČOVÉ SIMULACE

Smyslem počítačových simulací je zřetelně demonstrovat aplikaci mikroekonomických teorií v počítačově generovaném trhu a umožnit studentům na vlastní kůži pocítit složitost rozhodování managementu výrobních firem nebo bank. Simulace poskytují studentům dostatek příležitostí vyzkoušet si jednotlivé podnikatelské strategie, lépe porozumět základním ekonomickým zákonitostem, tržním principům a prohloubit své teoretické znalosti.

- **MESE (Management and Economic Simulation Exercise)**

Program simuluje existenci výrobní firmy na trhu. Studenti analyzují počítačové finanční zprávy, tvoří své podnikatelské strategie a rozhodují o množství vyrobených výrobků, o jejich ceně, o investicích do výroby, do marketingu, do výzkumu a vývoje. Na základě rozhodnutí hodnotí počítač úspěšnost jednotlivých firem a určuje vítěze.

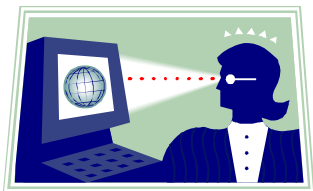
Hra je v současnosti učitelům k dispozici ve dvou verzích:

MESE - první verze je k dispozici v českém jazyce. Ke stažení na adrese www.jacr.cz. Zde si můžete zdarma vyzkoušet demoverzi této hry.

TITAN je druhou verzí ekonomické simulační hry, která umožňuje týmům řídit fiktivní firmy a vzájemně si konkurovat při výrobě a prodeji fiktivního výrobku nazvaného „hologenerátor“. Jedno soutěžní kolo představuje 3 měsíce (čtvrtletí) běžného hospodářského roku. Během každého kola činí týmy konkrétní manažerská rozhodnutí celkem v 6 parametrech. Během hry týmy stanovují cenu svého výrobku. Určují, kolik se bude vyrábět výrobků v následujícím období. Plánují výdaje na marketing a výzkum a vývoj. Rozhodují se o výši kapitálových investic do továrny a jejího vybavení, tzn. zda svoji továrnu ponechají beze změny, či ji budou zvětšovat eventuelně zmenšovat. Posledním rozhodnutím je určení rozsahu darů na charitativní účely.

- Veškeré informace ke hře JA Titan v angličtině naleznete zde:
<http://www.ja.org/programs/hpgbc/tips.shtml>
- Simulace je volně přístupná na web stránce <http://titan.ja.org/>

- **BIA (Banks in Action)**

Program simuluje rozhodování banky v tržní ekonomice. Program skvěle demonstruje fungování banky i základní principy a cíle bankovníctví z pohledu nikoliv zákazníka, ale managementu banky. Studenti opět analyzují počítačové zprávy, tvoří své strategie a rozhodují o výši úroků na krátkodobé i dlouhodobé vklady a úvěry, o výši výdajů na marketing, výzkum a vývoj.

K dispozici je také nejmodernější forma simulace BIA v podobě e-learningové aplikace, kde je možné vedení výuky i v anglickém jazyce. Tuto verzi hry si můžete vyzkoušet na adrese <http://banks.ja.org>. Zde si můžete také zvolit jazykovou verzi, v které budete simulaci hrát.

Předností této herní verze je snadný přístup ke hře. Hra je dosažitelná z kteréhokoliv počítače připojeného k internetu. Je tedy možné připravit se na hodinu a procvičovat hru kdykoliv a kdekoliv v dosahu počítače. Oproti standardní verzi má hra řadu přidáných funkcí. Především komplexní ukazatel kvality hry – tzv. index výkonu banky. Tým (hráč), který dosáhne nejvyšší hodnoty indexu výkonu, je nejúspěšnějším bankéřem v simulaci BIA.

Simulace dávají konzultantovi ideální příležitost spojit své teoretické znalosti, praktické zkušenosti s podnikatelským citem. Konzultant může pomoci studentům praktickými radami a postřehy rychleji pochopit simulované situace, lépe se zorientovat ve finančních zprávách a zvýšit tak kvalitu rozhodnutí v jednotlivých periodách simulovaného období.

Jako konzultant se tedy můžete zapojit do samotné výuky počítačových simulací, do objasňování obecných principů či jednotlivých situací. Lze též asistovat při vysvětlování počítačových finančních zpráv – podkladů pro seriózní rozhodování. Samozřejmě se lze zapojit přímo do simulace jako jeden z aktérů. Oba počítačové programy umožňují simulovat ekonomiku v období hospodářské recese či pochopit důvody změn v jednotlivých rozhodnutích jako reakci na probíhající změny v celém hospodářství. V obou simulacích mají studenti také možnost soutěžit.

4. POZNEJ SVOJE PENÍZE

Výukový předmět Poznej svoje peníze /PSP/ je zaměřen na praktické finanční vzdělávání středoškolských studentů jako předpoklad jejich zodpovědného chování v budoucnosti. PSP umožňuje studentům procvičit si praktické řešení úloh v oblasti řízení osobních financí.

Předmět si klade za cíl soustředit se na komplexní rozvoj studentů v oblastech:

- rozvoj základní finanční gramotnosti
- rozvoj zodpovědného chování
- aktivní přístup k řešení problémů, orientaci na etické jednání

- v neposlední řadě procvičuje efektivní využívání prostředků moderní komunikační technologie. Pro své cíle využívá předmět aktivně prvky e-learningu.

Celá aplikace je přístupná na internetové adrese <http://poznejjacr.cz>

Studenty budou určitě zajímat Vaše firemní, ale i osobní zkušenosti se vším co se týká peněz a jejich praktického užití /využívání platebních nástrojů, využití úvěrů jejich přednosti, ale i rizika .../, zkušenosti s bankami a jejich produkty ale i praktické informace o daních a jejich placení. Vzhledem k širší problematice týkající se „peněz“ Vás určitě některé kapitoly a témata osloví a budete chtít studentům předat své praktické znalosti a zkušenosti s danou problematikou. Velmi přínosné budou informace o praktickém využití e-learningu, pokud s ním máte osobní zkušenosti, podělte se o ně se studenty.

5. E-EKONOMIE

Výukový předmět e-Ekonomie obsahově navazuje na tradiční učebnici „Aplikovaná ekonomie“, která přehlednou formou vysvětluje základní makro i mikro ekonomická témata. Obsah učebnice byl aktualizován podle současné ekonomické, právní a sociální situace v České republice. Současně byl výukový předmět převeden do formy e-learningu a doplněn ucelenou řadou metodických materiálů pro učitele a výukových materiálů pro studenty. Umožňuje tak lépe porozumět podstatě hospodářských vztahů, fungování institucí a lépe se vyznat v předpokladech úspěšného podnikání. Vychází vstříc současným požadavkům na obsah a formu výukových materiálů, které mají studenty nejen teoreticky vzdělat, ale zabezpečit také rozvoj tzv. „přenositelných dovedností“, které zvyšují připravenost mladých lidí na jejich vstup do světa práce.

Předmět si klade za cíl především pomoci studentům:

- Porozumět principům českého ekonomického systému s důrazem na roli soukromého vlastnictví, tržních cen a konkurence
- Pochopit ekonomické zákony ovlivňující firemní rozhodování
- Osvojit si efektivní využívání prostředků moderní komunikační technologie, argumentovat vlastní názory a postoje, pracovat v týmu, rozvíjet etické principy

Aplikace je přístupná na internetové adrese <http://e-ekonomie.jacr.cz>

Pro studenty bude přínosné, pokud budete moci prohloubit jejich teoretické znalosti v oblastech, kterým se věnujete a o kterých můžete hovořit hovořit fundovaněji než učební materiály. Po dohodě s vyučujícími je tak možné rozšířit teoretickou výuku těch témat, ke kterým máte blízko a chcete se k nim vyjádřit. Vzhledem k širší probírané problematice je velice pravděpodobné, že Vás alespoň některé kapitoly osloví a Vy budete mít zájem podělit se se studenty o své znalosti.

Velmi přínosné budou informace o praktickém využití e-learningu, pokud s ním máte osobní zkušenosti, podělte se o ně se studenty.

6. TTBiz

Cílem výukového předmětu TTBiz /Travel and Tourism Business/, který je zaměřen na cestovní ruch, je při praktických činnostech seznámit studenty s problematikou činnosti firmy, průběhu přijímacích pohovorů, strategií činnosti firmy a pochopení nutnosti spolupráce jednotlivých složek firmy při realizaci konkrétního projektu.

Právě zde se otvírá obrovská možnost pro Vás. Doplnění výše zmiňované problematiky o reálné příklady z praxe. Upozornění na nejčastější chyby uchazečů o práci při přijímacím pohovoru bude pro studenty určitě velmi poučné a přínosné pro jejich vstup na trh práce.

Důležité místo v TTBiz má průzkum trhu. Vaše rada jak sestavit dotazník a jak celý průzkum provádět pomůže studentům k získání kvalitních informací, které jsou zásadní pro rozhodování v jaké oblasti budou studenti v průběhu předmětu dále pokračovat.

Všechny zmiňované prvky jsou zastřešeny společným tématem – problematikou cestovního ruchu, jeho možnostech i rizicích. Neoddělitelným prvkem je poznávání vlastní osobnosti studenta, využití jeho schopností a dovedností. Tento předmět také podporuje zvyšování dovedností při práci s internetem

a počítačovými programy. Jednotlivé aktivity umožňují poznání minulosti i současnosti vlastního regionu, možnosti kulturního, sportovního a společenského života.

Nabízí se zde také možnost výměny informací se školami v jiných regionech, případně i státech. Je zde prostor k rozvoji komunikačních dovedností nejen v českém, ale i v cizích jazycích.

Zajisté i při rozvíjení prezentačních a komunikačních dovedností ocení studenti Vaše rady a postřehy z praxe.

TTBiz je vhodnou přípravou pro realizaci dalšího předmětu JA – Studentské společnosti /viz výše/.

7. **Global Business Ethics – Etika v podnikání**

Mezinárodní vzdělávací program poskytuje studentům z celého světa příležitost zapojit se do studentských diskusí z oblasti etiky v podnikání prostřednictvím moderních komunikačních metod. Studenti mohou komunikovat s kolegy z partnerské země, rozšiřují svůj pohled na morální problémy a mají možnost srovnat realie jiných kultur a porozumět jim.

Texty programu Etika v podnikání jsou v anglickém i českém jazyce. Učitelé tak sami rozhodnou, zda diskuse nad etickými problémy budou probíhat v rámci třídy pouze v českém jazyce nebo se třída zapojí do mezinárodní diskuse prostřednictvím přiděleného zahraničního partnera – školy. V tomto případě je komunikačním jazykem angličtina. Stačí však, aby v angličtině komunikoval pouze zástupce třídy, a tak zprostředkoval názory třídy zahraničním kolegům.

Strukturu programu tvoří celkem 12 případových studií, každá je zaměřena na jeden tématický celek. Obsahem případových studií jsou eticky sporné příběhy z reálných firem. Tyto příběhy tvoří východisko pro skupinové studentské diskuse. Program je 12-ti týdenní, každý týden je k dispozici nová případová studie. Studie na sebe navazují pouze velmi volně a je možné kdykoliv se k programu připojit a také ho v libovolné době ukončit.

Etika je jedním z nejdůležitějších sporných témat naší současné společnosti. Toto téma je pro učitele zřejmě i nejobávanějším diskusním tématem. Ze zkušenosti vyplývá, že v současné společenské situaci je velmi obtížné přesvědčit studenty o zachovávání zásad etiky v podnikání a získávání peněz postupně po menších částkách poctivým a pracovitým přístupem, když studenti okamžitě oponují miliardovými zisky známých podvodníků, kteří v mnoha případech zůstali nepotrestáni. Zde přichází velmi důležitá osoba konzultanta, praktika, který může studenty přesvědčit o tom, že být etický je nejen možné, ale jde to velmi dobře - nejdůležitější je začít. Konzultant coby člověk, který zdarma věnuje svůj čas škole proto, aby pomohl studentům naučit se něco nového, již tuto cestu nastoupil a jde tedy skutečně příkladem.

3 VŠEOBECNÉ POKYNY PRO KONZULTANTA

• SPOLUPRÁCE S UČITELEM

Vyučující předmětů Junior Achievement je pro vás nejlepším zdrojem informací o škole a o studentech ve vaší třídě. Komunikace s učitelem je klíčem k vašemu úspěchu při výuce předmětů JA.

Zeptejte se učitele:

- Jaké jsou představy vyučujícího o Vašem zapojení do výuky?
Jak si vzájemnou spolupráci představuje? Jakou podobu bude mít Vaše vzájemná komunikace při přípravě?
- Jakým výukovým předmětům JA se studenti při výuce věnují?
- Jak jsou studenti aktivní? Který předmět JA je nejoblíbenější?
- Jaké informace jsou pro studenty potřebné? Jakým způsobem můžete vstoupit do výuky?
- Jaké jsou akademické schopnosti studentů, kolik studentů se chystá na vysokou školu, o jaké profese mají zájem...?
- Jaké je sociální a ekonomické zázemí studentů? Je nutné brát ohled na prostředí v němž žijí?
- Mají studenti pravidelný přístup k aktuálním informacím, dennímu tisku, internetu..., používají získané informace při studiu?
- Existují ve třídě nebo ve škole nějaká důležitá pravidla, o nichž bych měl/a vědět?
- Jaké způsoby výuky jsou ve třídě nejúčinnější?
- Jaké pomůcky mám k dispozici (audiovizuální technika, kopírování materiálů...)?
- Jak mohu v případě potřeby nechat učiteli vzkaz?
- Podle míry Vašeho zapojení, je vhodné si ve spolupráci s učitelem stanovit vzdělávací plán:
 - co budeme učit – Cíl
 - jak dlouho – Časové vymezení
 - jakým způsobem – Metoda
 - jak zjistíme výsledek – Způsob zhodnocení

• SEZNAMTE SE SE STUDENTY

I když vám učitel může o studentech říci mnohé, měli byste se snažit vytvořit si s nimi svůj vlastní vztah. Vzpomeňte si na svá středoškolská léta. Přestože se mnohé změnilo, studenti jsou ve své podstatě stále stejní.

Jsou:

- Součástí svého společenství. Jsou mnohem více ovlivňováni svými přáteli než dospělými nebo jinými autoritami.
- Zvědaví. O otázce, která se jich bezprostředně týká, chtějí vědět všechno a hned.
- Citliví. Považují se za dospělé a chtějí, aby se s nimi zacházelo jako s dospělými. Od vás je dělí především množství zkušeností, které jste Vy za dobu své praxe nabyli, a o které se se studenty nyní chcete podělit.

Studenti se budou zajímat o Vás a o Vaši práci. Budou se zajímat o to, jak jste se ke své práci dostali i o to, co děláte ve volném čase. Stanete se pro ně velmi důležitým vzorem.

Řadu záležitostí je možné zařídit přímo se studenty – požádejte je, aby Vám jejich zástupce dal kontakt – telefon nebo emailovou adresu.

• SEZNAMTE SE S UČEBNÍMI MATERIÁLY A ORGANIZACÍ JUNIOR ACHIEVEMENT, ČR

Abyste mohli své znalosti studentům předat co nejlépe, je vždy vhodné co nejvíce se seznámit s materiály, které studenti při výuce používají a s informacemi, se kterými pracují. Z tohoto důvodu je nejlépe:

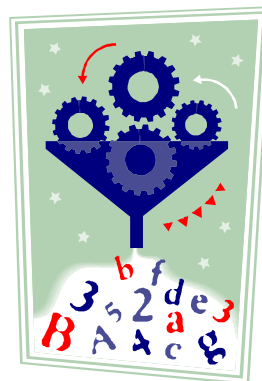
- Půjčit si učební materiály od vyučujícího předmětů Junior Achievement.
- Nechat si ukázat fungování počítačových simulací
- Seznámit se předem s činností studentské společnosti
- Prohlédnout si internetové stránky školy, případně studentské stránky a samozřejmě stránky organizace Junior Achievement, ČR /www.jacr.cz/.

4 PEDAGOGICKÉ TIPY

Protože většina z vás, konzultantů výukových předmětů Junior Achievement, nemá za sebou pedagogickou zkušenost, tato příručka vám nabízí následující typy:

• NEŽ VSTOUPÍTE DO TŘÍDY

- Je dobré prozkoumat kalendář vyučovacích dnů, denní rozvrh hodin, pravidla a zásady školy. Projednat možné náhradní termíny. Prohlédnout si školu a, pokud možno, promluvit si s jejím ředitelem.
- Na základě vytvořeného vzdělávacího plánu, si udělejte přípravu na hodinu/ výstup (je nutné zohlednit počet studentů, jejich znalosti/ schopnosti, rozestavení stolů ve třídě...).
- Je dobré dopředu získat zasedací pořádek studentů.
- Mějte po ruce vždy jednu „rezervní“ aktivitu pro případ, že by studenti byli rychlejší než jste předpokládali.
- U každé zařazené aktivity raději počítejte +5minut navíc k doporučenému času.
- Připravte si potřebné výukové materiály a pomůcky.
- Připravte si výklad vlastními slovy a stylem, který vám vyhovuje.
- Očekávejte, že během svého prvního výkladu budete trochu nervózní. Je to naprosto přirozené.
- Oblékejte se vhodně. Noste oblečení, které odpovídá běžným zvyklostem vyučujících.

• POPRVÉ SE STUDENTY

- Hned na úvod je dobré studenty seznámit s tím, jaká bude Vaše úloha ve výuce a jaký máte společný cíl (co studenty čeká).
- V případě dlouhodobé spolupráce a samostatných vstupů je dobré si se studenty stanovit pravidla chování v hodině (např. ve skupině mluví vždy jen jeden, pravidlo STOP - žák se nemusí účastnit aktivit, které mu jsou nepříjemné, pravidla ohledně jídla a pití v hodině, pravidla ohledně volného pohybu po třídě...). Je dobré tato pravidla sepsat na papír a umístit na stěnu přímo ve třídě, v případě jejich nedodržení žáky upozornit na to, že si je odsouhlasili a občas je pozměnit po odsouhlasení většiny.
- Je dobré se studentů zeptat, co by se od Vás chtěli dozvědět k tématu i mimo něj.

• JAK UDRŽET HODINU VE SPRÁVNÉM TEMPU

- Pohybuje se po místnosti. Nezástávejte při výkladu na jednom místě.
- Nemluvte déle než 5-10 minut v kuse.
- Když budete psát na tabuli, nemluvte přitom. Až budete chtít studentům něco říci, otočte se k nim čelem, aby Vám mohli rozumět.
- Používejte příklady ze své vlastní zkušenosti nebo se snažte odkázat studenty na jejich vlastní zkušenost.
- Snažte se o tzv. komunikaci oběma směry. Neustále se ujišťujte, že studenti vědí, o čem hovoříte.
- Sdílejte styly vedení: **demokratický** - vhodný téměř pro všechny situace, **liberální** (volný) - spíše pro

výjimečné situace hl.neformální příležitosti, **participativní** (řešení necháváme vždy na skupině, pouze hodnotíme) - vhodný pro silně motivované skupiny, **autoritativní** - je vhodný při nedodržování pravidel nebo když se vzdalujeme od stanoveného cíle.

- Pracujte s hlasem: v případě, že chcete upoutat pozornost (např.po aktivitě), je lepší úplně mlčet a ukázat na papír s pravidly, nikdy se se studenty nepřekřikujte. Až začne být ve třídě opět klid, naopak začněte mluvit potichu, vzbudíte tak větší pozornost. Velmi důležité je hlídat si tempo řeči, hlavně u nově probíraných témat, je vhodné mluvit pomalu a kontrolovat, jestli studenti všemu rozumí.
- Udržujte kontakt očima. Přísný pohled na studenta, který vyrušuje, je často postačujícím krokem k získání jeho pozornosti.
- Snažte se do výuky zapojit všechny studenty.
- Snažte se co nejčastěji objevovat ve fyzické blízkosti studentů, kteří vám nevěnují pozornost.
- Požádejte učitele, aby s vámi neustále spolupracoval.

• JAK NAVODIT ATMOSFÉRU

Způsobů jak motivovat studenty je celá řada a je jen na vás jakou metodu zvolíte. Před jejím výběrem si ale zkuste položit si následující otázky:

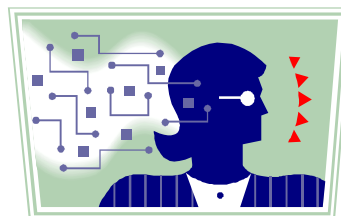
- Proč je právě tohle téma pro studenty důležité a jak ho využijí?
- Jaké vazby má téma na to, co se již naučili, jak staví na dovednostech, které si již studenti osvojili?
- Jak téma souvisí s osobními zkušenostmi studentů a jejich zájmy?

• JAK VÉST DISKUSI

- Oslovujte studenty jménem. Budou to považovat za projev respektu a osobního zájmu z vaší strany. Protože je těžké zapamatovat si jejich jména, můžete používat jednoduché jmenovky nebo zasedací pořádek.
- Snažte se pokládat otázky s otevřeným koncem, který bude studenty stimulovat k přemýšlení a k diskusi.
- Vyhýbejte se kladení otázek typu: „Může mi někdo odpovědět na tuto otázku?“ Snažte se raději vždy některého ze studentů jmenovitě vyvolat. To vám zároveň dává příležitost soustředit se i na méně průbojně a aktivní studenty, kteří se možná nehlásí, ale mohou znát správnou odpověď.
- Když položíte studentům otázku, dejte jim trochu času na rozmyšlenou. Trocha tvořivého ticha je v pořádku a studenti ocení vaši trpělivost. Neodpovídejte si na otázky sami, v nejhorším případě vyvolejte dalšího studenta.
- Podporujte studenty v tom, aby i oni vám kladli své otázky. Snažte se jejich otázky a odpovědi nekritizovat. Studenti v tomto věku jsou často nejistí a bojí se neúspěchu. Pokud se vám stane, že neznáte odpověď na otázky studentů, přiznejte to a slibte jim, že se pokusíte do příští hodiny vše potřebné zjistit. Takového přístupu si budou studenti velmi cenit!
- Abyste mohli stimulovat diskusi, ptejte se žáků na jejich názor či pocity. Pokud budete vyžadovat definice a fakta, diskuse se může zcela zbrzdít.
- Nekritizujte otázky z řad studentů. Všechny jejich otázky si zaslouží upřímnou odpověď.
- Snažte se používat hodně místních, konkrétních a známých příkladů.
- Nepřednášejte déle než 5-10 min vcelku. Zopakujte hlavní body, které chcete pokrýt. Žáci si budou pamatovat, které témata jste prodiskutovali dříve a která později.

• JAK VÉST DISKUSE O SPORNÝCH ZÁLEŽITOSTECH

Jedním z nejdůležitějších sporných témat naší současné společnosti je etika. Toto téma je pro učitele výukových předmětů Junior Achievement zároveň zřejmě nejobávanějším diskusním tématem. Ze zkušenosti vyplývá, že v současné společenské situaci je velmi obtížné přesvědčit studenty o tom, že by měli zachovávat zásady etiky v podnikání a vydělávat postupně po menších částkách poctivým a pracovitým přístupem, když studenti okamžitě oponují miliardovými zisky známých podvodníků, kteří v mnoha případech zůstali nepotrestáni. Zde přichází velmi důležitá osoba konzultanta, praktika, který může studenty přesvědčit o tom, že být etický je nejen možné, ale jde to velmi dobře a že

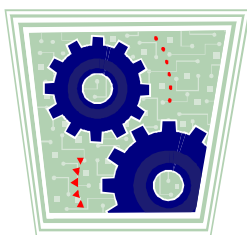
nejdůležitější je začít. Konzultant coby člověk, který zdarma věnuje svůj čas škole proto, aby pomohl studentům naučit se něco nového, již tuto cestu nastoupil a jde tedy skutečně příkladem.

Při diskusích o sporných otázkách lze postupovat následovně:

- Pojmenujte problém.
- Sežeňte informace, ujasněte osobní a společenské cíle a hodnoty, které jsou předmětem rozhodování.
- Sestavte seznam možných řešení (k řešení etického či jiného sporného problému existuje obvykle více možností, z nichž více než jedno může být správné).
- Analyzujte náklady a okamžité a dlouhodobé důsledky každé alternativy.
- Vyberte řešení, které se shoduje s vašimi cíli a uznávanými hodnotami.

• JAK VÉST PRÁCI VE SKUPINKÁCH

- Než žáky rozdělíte do skupin, vysvětlete jim stručně, co budete dělat.
- Poradte se s učitelem, jak nejlépe rozdělit žáky do skupinek tak, aby skupinky byly vyrovnané. K rozdělení do skupinek můžete používat netradiční metody (Např.: Pokud budete mít 20 studentů a budete je chtít rozdělit do čtyř skupinek po pěti studentech, můžete napsat na kousky papíru různé druhy zvířat - 4 druhy zvířat, od každého druhu pět lístečků - pak necháte studenty, aby si každý vytáhl jeden srolovaný lísteček a snažil se ukázat pomocí mimiky a zvuků, jaké zvíře si vytáhl. Tak poznají studenti navzájem, kdo ke komu patří.)
- Pokud zadáte skupinám nějaký úkol, procházejte vždy po třídě, abyste mohli zodpovědět případné dotazy a ujistili se, že studenti vědí, co mají dělat a věnují se svému úkolu.
- Jmenujte nebo nechte skupinu, aby ze svého středu vybrala mluvčího skupiny. Žáci ve skupinách by měli vědět, že po určitém čase budou zodpovědní za to, aby se o svá zjištění podělili se zbytkem třídy.

• PŘÍKLADY AKTIVIT

- Hraní rolí - Studenti dostanou role konkrétní/obecné a musí reagovat tak, jako by šlo o reálnou situaci. Studenti, by si neměli scénku dopředu nacvičovat. Metoda slouží k lepšímu pochopení druhých lidí i sebe sama.
- Případová studie (Case study) - popis zobecněné problémové situace, který by měl vycházet z praxe. Metoda slouží k uvědomění si problému, jeho příčin a možného způsobu řešení.
- Brainstorming - metoda hledání řešení skupinovou diskusí. Studenty seznámíme s tématem a rozdělíme nejlépe do skupin po třech. Každý návrh k tématu trojce je zaznamenán, potom se skupiny spojí po šesti a vyberou tři nejlepší návrhy, následuje skupinová diskuse všech studentů s cílem dojít k jednomu závěru/ způsobu řešení, který je pro všechny přijatelný.
- INSERT - metoda práce s neznámým textem. Studenti si symboly v textu označují informace, které již znají, jsou pro ně nové (+), nechápou (?), jsou sporné (-) s tím, co dosud znali. Následuje sumarizace informací např. na tabuli a ujasnění sporných a nových bodů.
- Kmeny a kořeny – třída se rozdělí do skupin po šesti, v každé skupině si studenti mezi sebou vyberou člena = „kmen“, který bude zapisovat všechny informace k vybranému tématu, které mu přinesou „kořeny“ (ostatní ze šestice). Cílem je, aby studenti informace získali od členů jiné skupiny, učitele, z literatury, internetu atd.. Po uplynutí časového limitu se „kořeny“ vrátí ke svému „kmeni“ a sumarizují získané informace do smysluplného celku, který potom před třídou prezentují.
- Učíme se navzájem - malá skupina studentů si přečte část textu, jeden ze studentů tuto pasáž shrne a dá o ní výklad celé třídě, následně přednese otázky plynoucí z této části textu a zkusí odhadnout, jak bude text pokračovat. Další skupina, potom stejným způsobem pokračuje. Je dobré dát všechny části textu skupinám najednou a zajistit tak přímou návaznost.

Kde hledat inspiraci:

Kooperativní učení a vyučování : teoretické a praktické problémy / Hana Kasíková -- 1. vyd. /
Praha: Nakladatelství Karolinum, 2001, 2004

Kritické listy : čtvrtletník pro kritické myšlení ve školách

Skupinová dynamika ve školní třídě / Soňa Hermochová -- 1. vyd.

Kladno: AISIS, 2005

Respektovat a být respektován / Pavel Kopřiva ...[et al.] -- 2. vyd.

Kroměříž: Spirála, 2006

Aktivizační metody ve výuce, prostředek ŠVP / Helena Grecmanová, Eva Urbanovská -- Vyd. 1.

Olomouc : HANEX, 2007

- **CO DĚLAT, KDYŽ...**

... studenti jsou pasivní. Ostýchavé žáky postupně žádejte, aby psali na tabuli, rozdávali pomůcky apod. Dávejte jim takové otázky, na které mohou jednoduše odpovídat.

... máte ve třídě mimořádně aktivního (a upovídaného) studenta. Pokud by tento student ohrožoval kvalitu hodiny, požádejte jej/ji, aby zůstal po vyučování, pokud s vámi chce prodiskutovat některé otázky.

... žáci se nedokáží držet tématu. V tomto případě použijte vizuální pomůcky, které všem žákům pomohou zaměřit pozornost na probírané učivo. Nezapomeňte na nápisy a tabuli = téma/ cíl hodiny.

... začínáte ztrácet kontrolu nad třídou. Změňte tempo. Dobrým kontaktem očima a přátelským postojem si znovu můžete získat pozornost. Snažte se být ve fyzické blízkosti studenta, který působí rušivě, někdy se tím podaří problém vyřešit. Pokud však vyrušuje několik studentů současně, je pravděpodobně čas přejít k jinému námětu nebo zkusit jinou metodu výuky.

... Vaši studenti jsou nadprůměrně nadaní. Umožněte jim, aby se do některého problému ponořili hlouběji. Využijte jejich potenciálu a snažte se je povzbudit k tvořivosti.

... Vaši studenti se učí pomalu nebo je omezuje nějaká jiná nevýhoda. Aby byla výuka úspěšná, je nutná zásadní spolupráce s učitelem. Zpomalte tempo, zredukujte cíle a více používejte vizuální pomůcky a aktivity.

... a nezapomeňte: hlavně se dobře bavte! ☺

Více informací o Junior Achievement naleznete na:

<http://www.jacr.cz/>